

-----Oprindelig meddelelse-----

Fra: Hans Genefke Jørgensen [mailto:hgj@devnet.dk]

Sendt: 15. april 2010 13:49

Til: HUC

Emne: Høring om ny udviklingspolitik

* Denne email er sendt via Udenrigsministeriets hjemmeside *

En kommentar til UMs udkast til ny strategi for dansk udviklingspolitik

Er frihed lighed? Og er privatsektorstøtte udvikling?

Evaluerings erfaringer – hvorfor bruges de ikke?

I de sidste 5 år er der brugt ca 20 mio kr om året på evaluering af udviklingsbistanden, og det nye strategiudkast gør et stort nummer ud af, at vi skal måle og evaluere den fremtidige indsats. Det er derfor bemærkelsesværdigt, at der ikke i strategiudkastet kan spores den mindste indikation af, at der er taget hensyn til konklusionerne fra evalueringsenhedens udmærkede arbejde gennem mere end 20 år.

Ud over at kunne trække på nylige evalueringer af de samlede landeprogrammerne for fire af de danske programsamarbejdslande, rummer evalueringerne bl.a. bredere sektorevalueringer fx af bistanden til veje, privatsektorudvikling og mikro-kreditgivning. Samt specifikke sektorevalueringer af bl.a. landbrugsstøtte i Mozambique og finansservice i Tanzania. Hvordan kan man dog tillade sig at negligere dette evalueringsarbejde ved udformningen af den nye strategi?

Frihedsbudskabet – stopper det fattigdommen?

Med Søren Pind som minister, er frihedsbudskabet blevet det nye mantra i dansk udviklingsbistand. Hvis de rigtige rammer bliver sat, rummer det mange og positive muligheder. For fattige i udviklingslandene er kampen for frihed for undertrykkelse næsten synonymt med kampen for et bedre liv. Budskabet stimulerer dermed dynamik og virkelyst på både lokalt og nationalt niveau samt håbet om forandring og bedre leveforhold. Men som vi har set i så forskellige lande som USA og Sydafrika, er frihed ingen garant mod fattigdom – snarere tværtimod!

Fattigdommen skal nok forsvinde, når der sikres frihed - dét er budskabet i den nye strategi. Med en lille, perifer tilføjelse sidst i afsnittet om, at "der skal tages hånd om de mest sårbare" ved at Danmark skal bidrage til et sikkerhedsnet. Vi er tilbage til Verdensbankens "trickle down" teori, lanceret i 60erne og 70erne og (troede vi) skrinlagt i 80erne. Og det er i hvert fald ikke vejen til social stabilitet i udviklingslandene.

Det måske allerstørste problem med den fremlagte bistandsstrategi er dog, at den betyder et radikalt skift i forhold til den hidtidige kontinuitet i den danske bistand. Fra en multisektoriel fattigdoms- og kapacitetsopbygning over mod en ensidig fokus på privatsektor udvikling. Det er børnelærdom for alle, der arbejder med udviklingsbistand, at radikale politiske skift og manglende kontinuitet i bistanden giver rum for, at de økonomisk stærke konsoliderer deres magt på bekostning af de fattige og svage i udviklingslandene.

Det er trist at skulle være vidne til, at ideologiske prioriteringer uden smålig skelen til dokumenterede erfaringer fra den hidtidige danske bistand skal underminere den kerne af fattigdomsorientering, som gennem 50 år har været den danske bistands "brand".

Privatsektorstøtte – garant for udvikling?

Prioriteringen mellem økonomisk vækst og brede hensyn, som især kommer de fattigste til gode har været den helt store diskussion mellem donorer og partner regeringer ved udformning af de nationale programmer for reduktion af fattigdommen i udviklingslandene. Man har været enige om, at økonomisk vækst og beskæftigelse er afgørende for fattigdomsbekæmpelsen, men også om at bedre uddannelse, sundhed og infrastruktur er en forudsætning for fremtidig bæredygtig vækst og beskæftigelse. Diskussionen har drejet sig om den politiske afvejning og om prioriteringen af ressourcer.

Med sit udspil til bistandsstrategi har udenrigsministeriet markeret sin prioritering af væksthensynet. Man har dermed lagt sig tæt op ad den politik, som i de sidste 20 år er blevet ført af Verdensbanken under fortsat og stigende kritik.

Hvis man så i det mindste havde skelet til konklusionerne fra de (alt for få) gennemførte evalueringer af danske privatsektor programmer og havde forholdt sig til disse konklusioner. Fx de følgende fra en nylig opsamling på 60 internationale evalueringsrapporter om privatsektor støtte (Evaluation Study 2009/5, MFA):

- "Programmer baseret på direkte donorstøtte er ineffektive og savner bæredygtighed",
- "Virksomheds-partnerskaber er sjældent bæredygtige",
- "Direkte donorkredit systemer for virksomheder er subsidierede og savner bæredygtighed",
- "Der er en tendens til større succesrate for programmer, der støtter finansielle institutioner",
- "Finansiell bæredygtighed er kritisk for alle former for forretningsudviklings tjenester",
- "Forskning baseret på mere systematiske metoder understøtter ikke de mange donor-evalueringers konklusion om mikro-krediters positive resultater".

Eller de følgende fra en evaluering af effekten af mikro-kreditter (Evaluation Study 2009/4, MFA):

- "De mest overbevisende studier finder ingen effekt på indkomstniveauet fra mikrokredit programmer"
- "Mikrokreditter ser ikke ud til at være det mirakel, det ofte udråbes til".

Disse konklusioner lægger jo ikke ligefrem op til, at man pludselig skal fokusere den danske bistand ensidigt på privatsektoren.

Risikovillighed – håb om ny innovation?

Det andet nye budskab fra Søren Pind er risikovilligheden. Det er befriende, at der hermed bliver rokket ved den udenrigsministerielle overdrevne forsigtighed, og det kunne give håb om at bringe dansk udviklingsbistand tilbage i Danidas gamle rolle som afsøgende, innovativ og fremsynet bistandsorganisation. Strategiudkastets abstrakte fokus på frihed og dets mangel på strategier for social- og infrastruktursektorerne giver dog grund til skepsis. Udkastet er i bedste fald uklart og voldsomt mangelfuldt omkring disse indsatsområder, i værste fald skal det forstås således at bistanden til de sociale sektorer samt til infrastrukturer skal overlades til nogle få multilaterale organisationer (læs: Verdensbanken).

Den danske sektorvise indsats har i stort set alle programsamarbejdslandene demonstreret sin totale overlegenhed i forhold til Verdensbankens træge og bureaukratiske tilgang. Hvad er så begrundelsen for at eliminere støtte til uddannelse, vandforsyning, sundhed, landbrug og infrastruktur i landområder og fokusere på privatsektorudvikling? Der er opnået markante resultater inden for disse sektorer. For eksempel:

Andelen af piger, som får uddannelse er radikalt forøget. Det skaber frihed – også til at føde færre børn; samt Sundhedstilstanden på landet, som især er forbedret gennem bedre

vandforsyning. Det skaber også frihed - samt muligheder for økonomisk udvikling og et bedre liv.

Årtiers støtte gennem sektorprogram bistandsformen til bureaukratiske landbrugsministerier i hovedstaden er desuden endelig(!) på vej til at blive afløst af en erkendelse af, at vejen til øget landbrugsproduktion først og fremmest går via en bedre infrastruktur i landområderne (især lokale veje, kommunikation og markedsfaciliteter) samt en helhedsmæssig samtænkning af disse indsatser.

Der er behov for og store potentialer ved yderligere at udvikle disse indsatser i landområder, fx ved at udbygge de positive erfaringer med en mange-facetteret brug af mobiltelefonen som informationskanal (landbrugsvarers priser samt besked til opkøbere), som betalingsmiddel (for mikro-kreditter og serviceydelser), og som socialt og økonomisk bindeled til familiemedlemmer og forretningsforbindelser i byerne. Det innovative potentiale heri bør udnyttes og videreudvikles i ly af ministerens tilsagn om risikovillighed. Det vil skabe frihed og nye udviklingspotentialer – også til den allerfattigste del af befolkningen. Og det vil skabe stabilitet, optimisme og udvikling også i landområderne og vil dermed, i hvert fald for en tid, rodfæste en større del af landbefolkningen og lette befolkningspresset på de store byer.

Strategien skal være konkret

Det foreliggende udkast er fyldt med ideologisk vraggods, formuleret som hensigtserklæringer uden at angive midler. Det duer ikke som strategi for udviklingsbistanden.

Formålet med at drøfte, udforme og vedtage en strategi er, at den så præcist som muligt skal klargøre fremtidige sigt punkter for udviklingsbistanden og mobilisere til at nå disse mål.

Bistandsstrategien må derfor være præcis og konkret, især hvert fald hvad angår

- Fastlæggelsen af klare og realistiske mål for de næste 10 års danske bistand;
- De væsentligste indsatsområder, som bistanden skal orienteres imod;
- De vigtigste midler (bl.a. bistandsformer) som skal bruges til at nå de opstillede mål.

Det foreliggende strategiudkast er milevidt fra at opfylde dette. Det er "en ommer". Dette vil forhåbentlig samtidig give den nye bistandsminister den fornødne tid til og mulighed for at sætte sit eget gennemgående præg på strategien.

Nina Wernberg

Ole Stage

Hans Genefke Jørgensen